

Sportief spelen in de gymles, hoe doen we dat?

Methode voor sociale en regulerende vaardigheden in de gymles

Het geven van een gymles, het gaat gepaard met veel verantwoordelijkheden. In eerste instantie word je aangewezen als dé persoon om motorische vaardigheden aan te leren. Een grote uitdaging als alles in groepsverband gebeurt. Alleen op motorische vaardigheden focussen kan dus niet. Juist de sociale vaardigheden van leerlingen zijn onmisbaar. Niet voor niets dat dit is opgenomen in de kerndoelen van het bewegingsonderwijs (Bewegingsonderwijs – Kerndoelen 58, n.d.). We hebben verwachtingen van hoe leerlingen met elkaar omgaan, maar dit kan niet als vanzelfsprekend worden gezien. | Toke Damgrave, José van der Geugten – Adema,

Monique Plaggenborg en Linda Welker

Bij Sportservice Apeldoorn werken 23 vakleerkrachten. Vier daarvan maken deel uit van de werkgroep FairPlay. Vanuit deze werkgroep zijn wij aan de slag gegaan met het schrijven van de methode FairPlay. Eenieder had eigen manieren ontwikkeld om de sociale en regulerende problemen op te lossen. Wij zijn begonnen om dit te bundelen en te structureren. Het eindresultaat is een methode waarin je gestructureerd

aan de slag kan gaan met de sociale en regulerende uitdagingen tijdens de gymles.

Fairplayskills

“Ik ben helemaal niet afgegooid, de bal ging mis!” is een voorbeeld van één van de vele discussiepunten die tijdens een gymles kunnen ontstaan. Hoe ga je hier als leerkracht mee om? Laat je het gaan? Los je het op? Of ga je met de leerlingen in gesprek over hoe ze dit zelf kunnen oplossen?

In de methode worden tien topics beschreven die in een gymles vaak voor problemen zorgen. Deze topics worden geformuleerd als de tien Fairplayskills (zie afbeelding 1), want we willen op een positieve manier aan de slag met deze frustrerende topics. We willen de leerlingen hierin vaardig maken. Dus hoe maken we een eerlijke teamverdeling? Hoe geven we elkaar complimenten? Of hoe sta je netjes in de rij? Dit zijn allemaal voorbeelden van de Fairplayskills waar we aan willen werken. De tien Fairplayskills kunnen op twee manieren tijdens een gymles geïmplementeerd worden. Er doen zich situaties voor waarin het leerlingen niet lukt om hun skills in te zetten. Wanneer je een leerling ziet valsspelen tijdens

een spel, kan je het spel stilleggen en het gesprek aangaan. We ontwierpen praatplaten om sturing te geven aan zo'n gesprek. Welk gedrag zie je? Is dit wel of niet gewenst? Hoe gaan we het anders doen? Wat is hiervoor nodig? De praatplaten bevatten pakkende zinnen en sprekende afbeeldingen. Zodra je dezelfde taal gaat spreken, kan het snel eigen gemaakt worden.

Skills kunnen we in een activiteit ook oproepen. Zo kunnen we een wedstrijd spelen in heel eerlijke en oneerlijke samengestelde teams. Wat doet dit verschil? Is het wel leuk om gemakkelijk te winnen? Hoe voelt het als je geen schijn van kans maakt? Waarom is het belangrijk dat de teams eerlijk zijn verdeeld? Hoe doen we dat eigenlijk, eerlijke teams maken? Ook hier kan de praatplaat helpen om sturing te geven aan het gesprek.

Vaardiger worden in deze skills bevordert persoonlijke groei van de leerling, maar zorgt ook voor een veilige sfeer in de groep. We beschreven niveau-aanduidingen om te observeren welk niveau bij de groep past. Passende activiteiten zorgen ervoor dat je de groep niet overvraagt in hun sociale ontwikkeling.

Afbeelding 1 Tien Fairplayskills

Vier rollen

Tijdens het uitwerken van de Fairplayskills, merkten we al snel dat dit onderwerp inhoudelijk veel meer met zich meebrengt. Zo maakt het uit op welke wijze jij deelneemt aan de gymles. Meestal zal dit zijn in de rol van speler. Toch worden geblesseerde leerlingen snel ingezet als scheidsrechter tijdens het spel. De rol van scheidsrechter brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Vaak wordt deze taak in je schoot geworpen, zonder dat je hierbij wordt geholpen. Dit heeft ons aan het denken gezet.

In de methode beschrijven we vier rollen: speler, scheidsrechter, helper en teamleider. Elke rol heeft andere verantwoordelijkheden en vraagt dus om ander gedrag. De methode helpt om te bepalen welke verantwoordelijkheden je leerlingen tijdens de les kan geven. De praatplaten geven hierbij kaders aan welk gedrag er van de leerlingen verwacht wordt.

Buitenspel

Een boze schop tegen de bal, een duw tegen je tegenstander of tranen bij het verliezen van de wedstrijd. Emoties

kunnen hoog oplopen in de gymles. Emoties mogen er zijn, maar kunnen ook de overhand nemen. Lukt het dan niet om je Fairplayskills in te zetten, dan gaat deelnemen aan de activiteit niet meer. Wij kozen voor twee plekken waarbij de leerling buitenspel staat. De plekken zijn bedoeld om de leerling de kans te geven hun emoties te reguleren. Dit kan zelfstandig of met behulp van de leerkracht.

In de praktijk

In eerste instantie ontwikkelden we deze methode om collega's uit onze vakgroep te helpen met de sociale en regulerende problematiek die je tegenkomt in de gymles. Naarmate het project vorderde en het steeds meer vorm kreeg, ontstond de wens dit voor een groter publiek beschikbaar te stellen. In samenwerking met MD sports is dit ons gelukt.

Binnen onze vakgroep wordt al veel gewerkt met de methode. We merken dat deze methode zorgt voor eenduidige taal richting je leerlingen. Zo worden bij ons in de gymzaal alle discussies op dezelfde wijze opgelost. Een lintje wordt neergelegd in een 9/6.

Je vraagt aan de leerlingen welk getal ze zien staan. De ene leerling zal een 9 zien waar de andere een 6 ziet. Dit is de start om een discussie op te lossen. Jij zegt dat je niet bent getikt, maar de tikker zegt dat je wel bent getikt. Hoe gaan we nu verder? Als er in onze gymlessen discussies ontstaan, hoeven we het lintje maar te pakken en de leerlingen weten al wat er moet gebeuren. Kunnen we het laten gaan? Of spelen we steen, papier, schaar om het op te lossen.

Wij zijn trots op onze methode. Wij geloven dat dit leerlingen zelfstandiger maakt. Zo kunnen ze buiten de gymles ook beter samenspelen. Bijkomende winst, jij hoeft niet de hele dag politieagent te spelen. Je creëert ruimte om op andere zaken te kunnen focussen. Is er interesse ontstaan naar onze methode? De site van MD sports geeft meer informatie over de aanschaf van de methode of het aanvragen van een workshop. In de workshop delen we graag onze kennis en ervaringen over het gebruik van onze methode. ●

Bronnen

SLO. Bewegingsonderwijs - kern-doel 58 (n.d.). Verkregen op 22 april 2024, van <https://www.slo.nl/thema/meer/tule/bewegingsonderwijs/kern-doel-58/#>

Scan of klik *hier* naar MD sports

Contact

tdamgrave@accres.nl

Toke Damgrave is vakleerkracht bewegingsonderwijs bij Sportservice Apeldoorn

Tekeningen

Linda Welker

Kernwoorden

fairplay, sociale vaardigheden, reguleren, methode, reguleren